

LA REDENCION DEL OBRERO

PERIÓDICO DEFENSOR DE LOS TRABAJADORES DE FILIPINAS

DIRECTOR: ISABIO DE LOS REYES.

En todo Filipinas se sirve en combinacion con LA IGLESIA FILIPINA INDEPENDIENTE, al precio de setenta y cinco céntimos al mes por las dos publicaciones juntas, las cuales saldrán alternativamente los jueves y domingos.

Redaccion y talleres: Calle Padre Rada Ns. 87 y 89 Tondo, Manila.

Los pagos y la correspondencia se envían al Director. La suscripcion en el Extranjero tres dollars ó quince francos el año. Anuncios, a precios convencionales. Admitimos toda clase de impresiones.

PAGO ADELANTADO

Movimiento obrero

EN LAS NACIONES EXTRANJERAS

ESTADOS UNIDOS: En las reñidísimas elecciones de New-York ha triunfado un candidato obrero sobre otro archimillonario, y esto nada tiene de extraño por lo bien organizadas que se hallan allí las federaciones obreras.

Mr. Rosenberg, el comisionado de la Federación del Trabajo que hace dos meses estuvo con nosotros en Manila, al llegar á San Francisco de California, hizo una calurosa defensa de los obreros filipinos, presentando interesantísimos detalles sobre el modo de vivir y los insignificantes salarios que ahora perciben nuestros obreros. El sostiene que estos son explotados por los patronos y que tienen derecho á que se les mejore aún los actuales salarios, para que puedan vivir.

Agradecemos el ejemplo de "Labor Clarion" que él se ha servido remitirnos, y esperamos que Mr. Rosenberg siga abogando por nuestros obreros.

La Federación del Trabajo ha pedido al Congreso la exclusión de chinos en Filipinas.

ALEMANIA: Ha terminado el Congreso obrero alemán celebrado en Dresde.

El Congreso se compuso de 300 delegados y han sido elegidos Presidentes Singer y Kaden. Singer saluda á los enviados de otros países y le contestan un austriaco, un checo, un holandés, un inglés y un norteamericano, felicitando á los alemanes por el triunfo de la Democracia obrera alemana.

Bebel, el Presidente del Comité Directivo, señaló la importancia de la última victoria electoral obtenida en todos los distritos del imperio.

El cajero Gerish, dió cuenta de la situación de la Caja central. Los ingresos desde Agosto de 1902 á Julio de 1903 han ascendido á 785.398 francos, y los gastos á 692.763, de los cuales han correspondido á las elecciones 352.592. Estas han dado 81 diputados y 3 millones de votos, ó sea la tercera parte de los votantes. Tienen 50 diarios y medio millón de lectores, habiendo ganado en un solo año 130.000 El ingreso que proporcionan todos los periódicos del Partido se aproxima á 4 millones de francos y el de los anuncios pasa de 2.

El órgano central del Partido "Vorwoerts" tira 78.500 ejemplares, habiendo dejado el último año un beneficio de 90.332 francos; la "Leipziger Volkszeitung" imprime 30.000 ejemplares; el "Hamburger Echo" 38.000; la Neue Welt, revista ilustrada que se sirve por una corta cantidad al mes á los suscriptores, á periódicos del Partido, 278.600; la "Neue Zeit," revista política literaria ilustrada, que cuesta 12 marcos al año, 4.001, y "Gleichheit," revista para hacer propaganda entre las mujeres, 9.000.

Se discutió la participación que toman los obreros tanto en la prensa, como en el gobierno, y las alianzas con los partidos gobernantes, y se adoptó tomar la táctica socialista.

Singer puso fin á las tareas del Congreso pronunciando las siguientes palabras:

"No queremos en nuestras filas ni diplomáticos ni hombres de Estado "dilettanti". La situación presente es difícil, pero continuaremos firmes y tranquilos, nuestro camino, utilizando todos los medios para combatir cuantos atentados

se fraguen contra los derechos de los proletarios."

El Congreso se disolvió con vivas al Socialismo y á la unión de los explotados y cantando los delegados la "Marcha obrera."

ESPAÑA: A pesar de lo mucho que se dice del atraso de esta simpática nación, el caso es que su Estado tiene juntas locales y provinciales para mejorar la situación de sus obreros; pagando dietas á los vocales obreros, y los gastos de sus viajes; y también tiene una ley de accidentes del trabajo, cosas ambas de que carecemos en Filipinas.

Según la "Gaceta" de Madrid, en el 2.º trimestre de este año, han ocurrido los siguientes accidentes:

Por muerte, 20; por incapacidad permanente absoluta, 12; por incapacidad permanente relativa, 59; por incapacidad temporal, 8.405. Total de accidentes, 8.541.

Las cantidades con que han sido indemnizados los dichos accidentes son las que siguen: Por muerte, 83.787,20 pesetas; por incapacidad permanente absoluta, 18.381,50; por incapacidad permanente relativa, 71.536,11; por incapacidad temporal, 162.138,46. Total, 362.033,27 pesetas.

INGLATERRA: El Congreso de las "Trade-Unions," acaba de verificarse en Leicester. Los delegados que á él han acudido llevan la voz de más de millón y medio de obreros.

Tres han sido sus principales acuerdos: combatir la nueva ley de instrucción por reaccionaria; oponerse á la política proteccionista, que mantiene el actual Gobierno y confirmar el acuerdo de Newcastle respecto á que las "Trade Unions" dejen de votar á liberales y conservadores, como hacían antes, y constituyéndose en partido político, elijan candidatos propios, marchando de acuerdo con el Partido Independiente del trabajo y con la Federación Democrática Socialista.

De hoy en adelante las inmensas fuerzas de las "Trade-Unions" no se limitarán á prestar su ayuda á candidatos liberales ó conservadores, ó á permanecer pasivas en las luchas electorales, sino que se emplearán en llevar al Parlamento el mayor número de candidatos propios para defender allí los intereses del trabajo y combatir los privilegios de la clase patronal.

AUSTRIA: La "Arbeiter Zeitung" [Gaceta Obrera] de Viena, órgano central de la Democracia Socialista, ha sido recogida por haber publicado un manifiesto de los diputados socialistas dirigido á los soldados, y que llevaba este epígrafe: "A nuestros hermanos en uniforme."

NORUEGA: Han sido elegidos cuatro diputados obreros. Sin contar los alcanzados en los pueblos rurales, los votos obtenidos por los candidatos obreros ascienden á 14.046.

SUIZA: En los días 4 y 5 del pasado octubre se celebró en Olten el Congreso del Partido obrero.

FRANCIA: Se ha celebrado en Reims el segundo Congreso del Partido obrero y ha tratado: el programa municipal y legislativo del partido obrero; las elecciones municipales de 1901; los retiros obreros; de la enseñanza; Congreso internacional de Amsterdam, y renovación de la Comisión Ejecutiva.

RUSIA. Ha estallado en Moscon una formidable huelga de operarios de imprenta, los cuales piden aumento de jornal. Fuerzas de gendarmería vigilan las imprentas.

EXCMO. SR. D. PEDRO A. PATERNO

El Dr. Gomez en libertad

Tenemos la satisfacción de participar a los obreros la grata noticia de la libertad del animoso ex-Presidente de la Unión Obrera Democrática, bajo fianza de diez mil dollars.

Más lo celebráramos si el justiciero Mr. Taft pusiese fin a todo con un generoso indulto, ya que todo es puramente político.

No desesperamos de que Mr. Taft así lo haga y desde luego podemos asegurar que la medida producirá buenos efectos para todos.

Nosotros, pues, creyendo interpretar los votos de todos los obreros, solicitamos por medio de la presente, el indulto del Dr. Gomez.

"LA OBRERA FILIPINA"

FUNDADA POR OBREROS TABAQUEROS

Se ha constituido en Manila una Sociedad mercantil é industrial anónima denominada "La Obrero Filipina," cuyo objeto será la implantación de: Fábricas y Talleres de todas clases, Compra y venta de artículos de primera necesidad; y Fomento y explotación de varios ramos de riqueza.

Comenzará por ahora, como base de los negocios, por la fabricación de tabacos y cigarrillos; por considerar que el tabaco es una de las principales fuentes de riqueza de este país y en consideración a que todos sus hijos son los principales consumidores de este precioso artículo.

La Sociedad piensa establecer cuantas Agencias y Sucursales necesite, para el mayor fomento de sus negocios, en las provincias de este Archipiélago y en el Extranjero, si llegare á prosperar.

Queda fijado el Capital de la Sociedad en \$ 1,200,000'00 representados por cien mil acciones al portador, de \$ 12 moneda local cada una, pagaderos en el preciso término de doce meses, ó sea \$ 1 mensual por cada acción suscrita. Una vez recaudada parte de la cantidad arriba expresada, ó sea la suma de \$ 120,000 en acciones, se dará comienzo al negocio objeto de esta Sociedad.

Encontramos muy plausible que los iniciadores de la Obrero Filipina hayan seguido algo nuestros consejos de no asignarse sueldos que sea la muerte de muchas sociedades que no tienen mucho capital; y en su lugar una equitativa participación en las ganancias como socios industriales.

Los beneficios que se obtengan por todos los negocios de la Sociedad después de deducidos los gastos generales y el dividendo que se acuerde fijar para los electos de la propiedad de la Compañía, se repartirán en la forma siguiente.

- Un 4 o/o para el Presidente de la Junta Directiva.
- Un 15 o/o para el Director General.
- Un 6 o/o para los tres vocales.
- Un 8 o/o para todos los poseedores de cédulas de fundador.
- Un 2 o/o para el Tesorero, además de su sueldo.
- Un 2 o/o para el Secretario.
- Un 8 o/o para fondos de reserva, y

El resto ó sean un 55 o/o será el dividendo á repartir entre todos los accionistas.

La Unión del Trabajo

En el Cinematógrafo Insular fué constituido el Comité obrero de Tondo, siendo elegido Presidente el compañero Esteban Reyes.

En la segunda conferencia de la "Unión del Trabajo de Filipinas" dada en el Teatro Cosmopolita, hablaron los Sres. Rafael del Pan, Pedro Dancel (los dos en castellano), Marcelo G. Francisco, Sulpicio Villamor y Lope K. Santos (en tagalo).

El Vice-Presidente leyó la memoria de la conferencia habida entre Mr. Taft y el Presidente y Secretario de la Unión acerca de la venida de obreros japoneses. Hubo entusiastas aplausos, y entre la mucha concurrencia, vimos bellísimas obreras de Eluondo.

CONSTITUCION

DE LA "UNION DEL TRABAJO DE FILIPINAS."

(Continuación)

DERECHOS GENERALES DE LOS ASOCIADOS

SECCION 1.ª El asociado de Número ó de Mérito, tiene

derecho á asistir con voz y voto á las Juntas generales de la Unión y á las de su Gremio, Comité ó Departamento respectivos.

SEC. 2.ª A tomar parte en todos los concursos que celebre la Unión entre sus obreros.

SEC. 3.ª A ser elegible para los cargos vacantes de la Unión.

SEC. 4.ª A formular y dirigir al Consejo de Gobierno proposiciones y peticiones que afecten al bien ó intereses del Gremio, Comité, Departamento ó de la Unión en general.

SEC. 5.ª A ser oído y atendido por el Consejo de Gobierno en las juntas y razonables quejas que formule, ya contra cualquier asociado de la Unión, ya contra los Gremios y Comités, ya también contra los mismos Departamentos.

SEC. 6.ª A defenderse por sí ó por medio de alguno ó algunos obreros nombrados por él mismo, en los asuntos ó expedientes que contra él mismo se incoasen por el Gremio, Comité ó Departamento á que pertenece y ante el mismo Consejo de Gobierno en los casos que quisiera, ya por jurisdicción ordinaria, ya también por virtud de la apelación interpuesta contra la resolución dictada por cualquiera de aquellos.

SEC. 7.ª A que se le proporcione ayuda y protección en los casos en que se hallase sin empleo y le faltasen materialmente recursos para su manutención y la de su familia.

SEC. 8.ª A gozar y disfrutar de las bonificaciones que las tiendas ó establecimientos donde se expendan artículos de primera necesidad y de otra índole conceden á los obreros por virtud de los contratos celebrados con la Unión, y en su nombre y con la autorización del Consejo de Gobierno por cualquier Gremio, Comité ó Departamento.

SEC. 9.ª A tener entrada libre, así como su esposa é hijos menores de 15 años, en las cátedras, centros, ó clubs y participar de cuantas distracciones establezca la Unión para sus asociados.

SEC. 10.ª A percibir en los casos de cesantía justificada, huelgas sancionadas y enfermedad que le imposibilite para trabajar, los socorros en metálico y de otra índole á que tiene derecho en la forma establecida por la presente Constitución en el Artículo de Onotas.

SEC. 11.ª En caso de fallecimiento, á ser enterrado por cuenta de la Unión en forma decorosa que se determinará por el Consejo de Gobierno.

SEC. 12.ª Los nombres de los socios, fundadores, protectores ó de mérito que á la vez fuesen de número que se hubieren distinguido notable y extraordinariamente por cualquier motivo, los conservará la Asociación, inscribiéndolos en letras de oro en un Cuadro de Honor para perpetua memoria y legítimo orgullo de la clase obrera de Filipinas, llamada por sus grandes y extraordinarias virtudes á properecionar días hermosos de gloria y ventura á su adorada Pátria.

Pagsilambang sa utos

Sa boong pagpapacagalang ay tumutal kami ng boong puso laban sa pagpasoc dito ng mga manggagawang japon insic at malayo, na sa araw araw ay nangyayari. Bagay na nagagawa sa pagpayag ng mga kasabutan na canani sa Adana, at cang minsay sa pagsilambang sa utos na nagbabawal dito ng dayuhan.

Kami'y humihiling tulong sa mga caibigang "obrero" sa Estados Unidos, sa gantong pagtutol. Kami, gaya nang paulit-ulit na sinabi, ay tatagap ng bucas ang mga bisig sa mga obrerong americano, pagcat sila'y macapagtuturo sa ating mga obrero ng maraming bagay na pakikinalabang at hindi naman nacasasira sa canila, dahil sa haos nagcacaparis ng mga callangan at hindi macacalaban sa atin sa pagpapaupa ng mura: ngunit sumisilambang gaya ng nangyayari at sa háyagan na nanao, ang mga utos na nagbabawal ng pagpasoc dito ng mga dayuhan, ay hindi na macapapariito ang obrerong americano, pagcat di sila mangyayaring mabúhay at mura na ang halaga ng paggawa.

At ito'y magbubunga rin naman ng isa pang malaking sirá sa mga ánihing filipino, pagcat alam namin na ang matuid na pinagpapalacaran ng hindi pagtanggap sa sinabing ánihin ng ualang ano mang bagay sa Estados Unidos, ay dahil sa camurahan nga n' upa sa paggawa rito dahilang hindi icalalaban sa halaga ng mga cabagay doon ng atin ipadadatang ánihin.

LABINGLIMANG libong insic ang sa pananagitan ng dayay'y na ipasoc dito sa loob ng ilang buan, ayon sa mga pahayagan at ayon sa mga saay ay na naonha sa cagawa sa ng inmigración: noong Septiendro ay 120 japon, noong Octubre ay 600 at sa mga araw na ito ng buang lumalabas ay may gayon ding dami at lahat ng pagcucuro'y nagcagabing sa catapisan nang Noviembre ay lalabas sa mga 1,000 at sa vapor "Siberia" lamang ay dumating ang 250 na japon.

At lalo pang marami cay sa mga japon ay may na-asoc ditong mga obrerong kinsundo na at ito'y mga colombo at taga Hongkong, Macao at Canton, na tinatangang ditong

macao bucod pa ang mga insic sa Emuy at iba pa.

Kami'y di tunay ang parito ang japon upang magtayo ng iba't ibang hanap buhay datapat sila lamang ang may gayong nais at lahat ng nagaisiparito'y paung mangingisda, anluague, manlilimbag, maganga al sa munting haaga at mga magpapapa sa ferro-carril sa Benguet, gayong naroon lamang sa malapit ang mga lalawigan ng Iloilo, na cacucunan ng mabubuting obrero sa salid na ibig ipagcaloob ng Gobierno, cailan mat sila'y paglapakitan ng mabuti.

¿Anong ituturo sa atin ng mga mangingisda ng japon, cundi ang macalaban lamang sa paghaanap?

¿Anong ituturo sa atin ng mga manlilimbag ng japon, magang at mga malayo na ipinatanag ng ilang bahay sa al gayong sila'y lubo na mababa sa manlilimbag na filipino ng mga bahay ring iyan na sumahod ng laring halaga?

¿Anong ituturo sa atin ng mga anluague ng japon cun ang mga bahay nila'y lubhang caiba ay sa atin dahil sa singaw ng lupa?

¿Ibig cayang maglagay o magtayo ng palatindingang papel sa bayang ito ng malaacas na hangin?

¿Kailangan pa ba natin ang mangacal sa malalang halaga?

Nakita ng mga insic na dating nagallipangasiwa ng gayang paghabanap ay siyang naca aggapo sa masigla ng calal na filipino sa ganitong parisan, cailan na sa amat sa pagbabual na macapasoc dito ang insic ay muling nagkakabunay sa gutna ng paghango ng bayan.

Sinasabi ng mga japon ding iyan, na cun sa cana'y nagaisigawa sila sa loob ng ualong oras ay dito y hindi macagana ng kahit lima dahil sa malak ng canitan at marami sa nagdirating ditong mga mag-asaw ay hindi macatagal sa init at nagagaisipag anluague o libang malang na pag-aakitsang sad-yang di nila nakikilala ng magdirating dito.

¿Bakit pa sila cailanganin?

Dito'y nanungcol na ang apat na kinataan ng mga japon at sa limang yen sa bawat ulong napapakinabang nila ay nakapagbibigay ng gano mang karaming magagawang malibigan. Sa Benguet lamang ay may 500 nang obrero, at sa mga bucal sa Batán at Lucea ay gayong ding dami.

¿At sa panong paglalambang na capapasok dito ang mga mangagawang japon at hindi man? Sa lalong madaling parisan, binibigay ng nakikilalang ang alin mga obrero ng halagang isang daang yen (may mga 120 piso) at dahil dito'y naca pasoc sila na tulad sa may mga cayang ibig na maglibang.

Datapat laban sa pagpapasoc na yan ay binibigay namin sa Kyg sa Gobernador Taft at sa Comis-lón Civil, ng boong paglalang sa ngalan ng banal na matuid ng mga obrerong filipino at americano, na ipag utos sa Policía ang pagtanod sa daan daang japon at hindi japon na sa araw-araw ay nanasoc sa bayang ito at cagagdagang sa pagana o caya'y sa pangangalala sa munting halaga ay pitin, at sa sa'ol ng mga nagladaya o sa nanaguan sa bawat dayo, ay ipasali dito.

Dapat din namang hingin na ang bawat dayo'y ayran ng isang mansagot sa'iling sila'y palikin gaya ng ginagana sa Japon na di maaalis ang sino mang obrero cun di may dalawang nananagot.

Pagcat mga ginoo, ang utos na lailathala upang sundin ng lahat na sino may di matatangi' at cailan mat nakikita ng nagladaya na may mga parang icapipinela o canyang natuparan ay dapat na baguhin ng may gano upang huag ipagualang bahala ng casakit sakit.

Ahi talasasin ng Gobierno ang isang malubhang bagy at natatunayan namang siyang totoo na halos lahat ng dayuhang siya'y paung mga tao sa luebong japon na galing sa Kamamoto, ang bayang talong mabagsic sa boong Japon.

Ganyan at sa pagpapasoc ng mga cailan na anyong taong bayan ay nasusunod ng Japon siya'y macapaghal sa boong Korea.

Dapat ngang tayo'y magingat at ilagan ang pagpapabaya.

III

Ang halaga ng mga kinakailangan ng manggagawang filipino

BAYARANG MABUTI ANG MGA MANGGAGAWA, YAMANG INIHANDOG SA INIYO ANG BOO NILANG KABUHAYAN SA PAGLILINKOD.

Naparito sa aming Pasuhan si Mr. Clark, katiwala ng "Negociato oficial del Trabajo" sa Washington, at inalam sa aming madlang bagay-bagay tungkol sa upahan, titirhan, at mga halaga ng mga kakanin at sinusot na damit ng mga manggagawa, at ibat iba pang mga kabagayan na nauukol din dito at totoong kinakailangan, upang mapasyahan ng boong katotohanan ang hindi pa natutasa sa mga kaulalang tungkol sa mga manggagawa dito sa ating bayan.

Kami'y lumagay sa boo niyang kapangyarihan, at tuloy ipinakita namin sa kaniya (kay Mr. Clark) ang pulutong ng bahay na sine ng mga mangagawa na aming natitayo sa aming kaunting kaya, sapagkat ang aming bahay ay mataas at kung kaya natatanaw ang lahat ng kabahayang pawid sa Tundo, buhat dito ipinakita rin naman namin sa nasabing katiwala ang mga malilit at girin ginin na mga bahay na titirhan ng maraming mga nagpapapa.

Ipinakita namin, na baraman kami'y sumisingil sa mga manggagawa ng lalong mura kay sa sa ibang may mga paupahang bahay, ay hindi nga kami makasingil ng kukulang pa sa labingdalawang piso ng upa sa buan-buan, sa bawat isang titirhan na may dalawang hantungan at sumusukat ng apat na metro (mahiguit ng isang vara ang isang metro) ang lusing at apat na metro ang haba, sa pagkat sa lupa lamang ay bumabayad kami ng isang piso buan-buan sa bawat isang metro sa harapan; bukod sa rito'y bumabayad pa kami ng amilaramiento, tubig ng agnas potables, kapakinabangan ng salaping ignugol, paglilinis ng cunon, at iba pa.

Ang mga bahay na pawid na karatig-idinagdag namin—ay lalong mura; ngunit kaunti lamang sapagkat ang upa sa lusing kinatitirhan ay piso buan-buan ang upa sa bawat isang metro sa harapan, ayran at matataseong niniyo sa aming mga cabahay.

At sumisingil kami ng mura, sa pagkat inisay namin ang mga bahay na iyan upang matatulong ng kaunti sa mga kabayang mahihirap sa kanilang kaawa-awang kalagayang titirhan, at tuloy mapakita sa kadila na, kung sila'y marunong umimpok at magsapiapi ay makapagtatayo sila ng mga bahay na kahoy na kanilang sarili ay kaunting salapi. Ngunit ang kaniwang upa ng mga manggagawa ay dalawangpung piso sa bawat isang pluton na hindi maayos na may apat na metro ang lusing at walong metro ang haba at dito'y natitirhan ang mga tatlo o apat na magkamagana na halo-halo ang taba't lalaki.

Tungkol sa halaga ng kinakailangan ng mga manggagawa ay ito nga: isang kabang bigas na tinatagay sa "segunda" ay pitong piso dito sa Maynila; sa maraming lalawigan ay lalong mahal pa, at bawat isang kamagana ng mga manggagawa ay nakabibil sa loob ng isang buan ng alam o sampung piso ng bigas.

Isang librang carne ay nagkakahalaga ngayon ng isang salapi at labing anim na kuarta at kung minsay umaabot ng piso. Ngunit ang kaawa-awang nagpapapa ay hindi man lamang makaisip na tumikim ng carne, kung hindi nga, at ito'y binibiliha lamang, binibili ng mga luto ng baka at ng makakaha ng sabaw, sakalit nagkakasakit ang isa sa kaniyang mga inampon o pinakakain. Bukod na mga kabagayang ito, ay nagkakasid na lamang sa kaunting gulay at isda, at gumugol ng isang salapi ng alam sa araw-araw, bukod pa ang bigas.

Ipinod ninyo rito ang kahoy na nagkakahalaga ng isang "centimos" (kulang sa dalawang kuarta) ang bawat isang piraso na may kalahatig metro ng haba, at kasingkapal ng isang tungkod, at ang tubig na nagkakahalaga ng apat ng kuarta ang dalawang timba.

Ang pag lina ng damit ay ginagawa na ng asawa; ngunit kung ang manggagawa ay binata at walang sukat na maglino ng kaniyang damit, ay nagbabayad siya ng pitong piso ang isang daan, na kabilang na dito hanga ng mga malilit na kagamitan.

Tungkol sa mga susun-utin, bawat isang americano at paritulong maputi ay nagkakahalaga ng anim na piso, at kung tubing masama ang kayo ay apat na piso at isang salapi.

Bawat isang camiseta ay isang peseta ang lalong kamurahin, at ang karaniwan ay tatlong peseta.

Isang suuting sapatos na lonang maputi ay dalawang piso, at ang mga iba ay tatlo at apat na piso.

Medias ay kahati ang isang susunutin.

At labing dalawang paño sa camay ay piso at isang salapi.

Ang isang suuting damit na karaniwan ng isang manggagawang taba ay nagkakahalaga ng higit kay sinusut ng isang lalaki, at isang boong susunutin ay nagkakahalaga ng dalawang pung piso ang saya, agnas, baro, camison, sinela o cocho, medias, paño, at iba pa.

Ang susunutin ng isang bata ay nagkakahalaga ng kalahati ng halaga ng tinatutong ng malsking tano.

At tungkol sa mga u a, ay walang katotohanan na ang mga manggagawang filipino humihingi ng upa na lampas sa nararapat. Ipinatotoo namin, at sino may mapatutunayan, na ang mga manggagawang filipino ay hindi umaabot ang kanilang tinatangap na upa sa isang likatlong bahagi ng upa sa isang manggagawang americano, na gumagawaat may katungkulan din gaya ng isang manggagawang filipino.

Totong marami ang nagsasabi tungkol sa pagdala dito ng insic; ngunit ang katunayan ay ang mga insic sumisingil na lalong mahal kay sa mga filipino at gumagawa ng lalong masama pa.

Walang isang manggagawang insic na nagpapapa ng kulang sa isang piso sa bawat isang araw, ngunit dito nga rin sa Maynila ng mga manggagawang filipino sa walang sukat na

magawan, kung minsay tumataagap ng kulang sa nasabing halaga sa bawat isang araw.

Ngunit ipagpalagay na natin na ang manggagawang Filipino ay sumasahod ng halagang piso sa bawat isang araw na hindi nagkakasakit at nakagawa sa loob ng dalawang put anim na araw na ginagawa sa bawat sa isang buan, magkakaroon nga ng dalawang put anim na piso, halagang hindi sukat makasapat sa upa sa bahay at mga kinakailangan, at hindi na makasip man lamang sa paglimpok, sapagkat wala nga.

Datiponit ang mga kaawa-awang ay nabubuhay, sapagkat ang kanilang asawa at gumagawa at nakakikita, na kung minsay higit sa kanyang asawa ngunit ng lalong kahirapan, sa kaawa-ang kaniyang lito ang nagkasalanta ng kanilang mga lakas sa pangangalak at pagpapasuso at ang nangyayari'y bihi-bihir, sa mga manggagawang babae ang tumatanda at namamatay na tubha g'ista pa.

Gayon din naman ang mga bata ay gumagawa, at dahilan sa kailangan at tuloy na pagbibili ng kanilang mga magulang, kahi sa pangitngi, ay ginagawa ang gayon upang makabayad ng utang ng hindi halos mababayaran na dahilan sa kalakhan.

Dito sa amin ay usang ang pamang utos na nagtatangal sa mga manggagawa, at ita'y hindi makakita ng anomang bagay na sukat mahawakan upang singilin ang may pagawaan, kung hindi ita' bayaran nito na magiging sawi, at itoy karaniwang mangyari, sa malisip ng sino pa man.

Dito'y walang kautusan tungkol sa pagkapahamak ng mga manggagawa sa parahan ng kanilang paggawa, isa mang ampu-naag-bahay ukol sa mga hindi na makagawa, isa mang bahay, gamutan ukol sa mga mahihirap.

—Ngunit wala baga ritong mga manggagamot na binabayaran ng Municipio na upang manggagamot ng walang bayad sa mga mahihirap?—Tinanong sa aming ni Mr. Clark.

At sinagot namin:

—“MAYROON NGUNIT WALA” Ito nga, mayroon na sumasahod ng upa sa Municipio; ngunit silay hindi manggagamot kung hindi lamang sa mga tunay na mahirap o pulube. Hindi nga gumagamot ng walang bayad sa mga manggagawa, idina-dahilan na sila daw (ang mga manggagawa), ay nagsisilashod ng mga mabubuhay upa. Sa pagkat walang tunay na mahirap, dahilan sa bawal ang paghingi ng limos, mahangay pa ngang alisin na ang mga manggagamot na binabayaran ng Municipio, sapagkat isang gugul na walang kapararakan; ngunit hindi magkaka-gayon ku g silay utusan na manggagamot sa kulub sino ang sa kanilang tumawag, kahit na dagdagan pa nga ng dalawa o tatlong bilang ang kanilang tinatangap na upa.

At itinuho namin ang isang babaeng kagagaling sa sakit, at idinugtong namin:

—Mayroon ng ilang buan, na iyang kaawa-awang manggagawang babae ay sinikmura, (colico), sakit na nagbubuhay sa pagkalipas ng gutom dahilan sa kaniyang tungkol.

Pinalunan namin ilang patak na “laudano” (1) at pagkaka-rakay na param ang sakit, ngunit gayon man ay ipinagbigay alam din nga namin sa manggagamot ng nayon, na baka sakaling muna'y ay kamay maparusahan ng salapi, dahilan sa hindi namin pagkaligay sabi sa nangyari.

Ang manggagamot ay dumating at ipinatotoo na yaon ay isang sakit na “peste bubónica,” at hinatulan ng igagamot.

Ang kaniyang kaawa-awang asawa ay humiram sa amin ng dalawang piso at ng mabali ang inihatol na gamot, at kami'y pagkaligay namin ng dalawang pisong lantang, ay sinabi namin ng howag ng bihin ang gamot na inihatol ng doctor, kung hindi manubalik na mull ang sakit na dinaramdam ng kaniyang asawa, sapagkat ang hatol na gamot ay totoong masidhi at baka maging kalaban ang “laudano”, ng aming ipinala-

lacom. Salamat sa Dios, ay hindi na nanubalik ang sakit, at sa kinabukasan ang manggagawang itoy nasok na sa kaniyang ginagawan, na hindi na naging kailangan pang gamitin ang gamot na inihatol ng doctor, at hindi rin naman totoo na ang sakit na umabot sa kaniya ay “peste bubónica.”

Datiponit ang doctor, pinilit sa singilin ng tatlong piso dahil sa kaniyang minsang pagdalaw; at pinalulan namin ang nasabing halaga, sa pagkat ang kaawa-awang manggagawa ay walang sukat na maibayad dahil sa kaniyang kasalanan.

Ilinalagay namin sa kaganapang bait ng sa aming bumabasa lahat ng aming mga isinaysay ay hinihintay nga namin na kung ang mga may pagawaan ay mabulo ang katoohanang ng mga bagay-bagay na binangk, ay hindi na sila tatangi ng pagdagdag ng mga halaga ng upahan ngayon sa mga manggagawa, kung hindi sa katuliran ay sa pagkatawo, sa pagkat lahat ng pakinabang ay nauukol nga lamang sa mga may pagawaan.

Kinakailangan din naman na ipagtanggol ang paggawa ng mga manggagawang babae ng hindi namatay sa hindi pa matatanda at gayon din naman ang tungkol sa mga bata.

(1) Kung sa bata huag la lampas sa apat na patak, at kung sa malaki, ay huag naman lalampas sa labing dalawa, at totoong lason.

Abreu Newberry And Reyes Bankers.

37 PLAZA CERVANTES, BINONDO, MANILA, P. I.

Se abren cuentas corrientes y se admiten depósitos fijos. Negocios generales de Banco.

Cajas de seguridad (Safe Deposit Vaults) para resguardo de documentos, alhajas u otros objetos de valor.

Bajo el departamento de “Real State Business”.

Venden lotes de terrenos situados en la calle Heran al lado del Mercado de Malate frente al terreno de la Exposición, así como toda clase de fincas rústicas y urbanas de la posesión del Banco y de sus clientes.

ABREU, NEWBERRY AND REYES.

Bonifacio Arévalo é hijo

DENTISTAS MECANICOS

Elizondo n.o 88.

Este decano de los dentistas filipinos, siempre está en su estudio, incansable desde el año 1879, y siempre procurando introducir todos los modernos inventos y progresos en el ramo de Dentología.

OJO Almacen OJO

DE

OBREROS PERSONEROS

171 ACEYTEROS 171

Sociedad anónima.

VENDE TODA CLASE DE VINOS COMESTIBLES DE EUROPA, AMERICA Y DEL PAIS

AL ALCANCE DE LA MAS MODESTA FORTUNA.

Se sirven pedidos de los buques.

En los pedidos al por mayor se regala la conducción.

ACCION pfs. 5.

No olvidar.-Acyteros 171.

Nuestros corresponsales.

Pako, Sr. Jacinto Cecilio.

Kawit, Sta Felice d Azuinaldo

Cavite, Botica Salazar, Real 16

Iudang, Sr. Felix Lopez.

Imus, Sr. Andrea Monzon,

Sta. Cruz, Sr. Vicente Reyes.

Pagsanjan, Sta Victoria Abaya

Paste, Sr. Rosee.

Ilocos Norte, Sr. Obispo Bri-

lante.

Camarines, Sr. Obispo Vicente

Ramirez, Lagonoy.

Vigan, Sr. Estanislao Reyes.

Candon, Sr. Obispo Gironilla.

Unión, Sr. Obispo Gaerlan.

Aparri, Sr. Gabriel Formoso.

Tarlak, Gobernador Ramos.

Y todos los señores Obispos,

Sacerdotes, Presidentes de Co-

mité y Presidentes de Damas de la Iglesia P. Independiente.

Cebu, Sr. Domingo Madarang

Negros, Dr. Eugenio Kilayko

B kolod, Sr. Vicente Franco.

Antique, Sr. Obispo Hijalda.

Leite, Sr. Jesus Veyr.

Zambales, Sr. Obispo Dizon.

Moncala, Antonia Echevarria

Pasig, Sr. José Oliveros.

Bacoar, Sr. Elías Quinto.

Bulacang, Sr. Rufino Valenzuela

Malabon, Sr. David Luna.

Pampanga, Sr. Mariano D. vid.

Surigao, Gobernador Salazar.

Itolo, Sres. Julio Infante y

Cefrino Fontbuena.

Pangasinan, P. Adriano Garcia

Tayabas, P. Manuel Zurbano

Y todos los señores Obispos,

Sacerdotes, Presidentes de Co-

mité y Presidentes de Damas de la Iglesia P. Independiente.

Ime. de Isabelo de los Reyes, Tondo, Padre Rada núms. 87 y 89.